

УДК 343.35

В. М. Киричко,

канд. юрид. наук, доц., доцент
кафедри кримінального права № 1
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

**ПРО ВІДСУТНІСТЬ СУСПІЛЬНОЇ НЕБЕЗПЕЧНОСТІ
В ДІЯХ ОСОБИ, ЯКА ПРОПОНУВАЛА, ОБІЦЯЛА АБО НАДАЛА
НЕПРАВОМІРНУ ВИГОДУ ВНАСЛІДОК ВИМАГАННЯ ТАКОЇ
ВИГОДИ, ТА НЕОБХІДНІСТЬ ВДОСКОНАЛЕННЯ Ч. 2 СТ. 11
ТА П. 5 ПРИМІТКИ ДО СТ. 354 КК УКРАЇНИ**

У статті обґрунтовується висновок про відсутність суспільної небезпечності в діях особи, яка пропонувала, обіцяла або надала неправомірну вигоду внаслідок вимагання в неї такої вигоди, а також необхідність внесення змін до ч. 2 ст. 11 і п. 5 примітки до ст. 354 КК України.

***Ключові слова:** корупція, вимагання неправомірної вигоди, суспільна небезпечність діяння.*

Вимагання неправомірної вигоди є кваліфікуючою ознакою, що обтяжує кримінальну відповідальність у складах злочинів, передбачених ч. 4 ст. 354 КК («Підкуп працівника підприємства, установи чи організації»), ч. 3 ст. 368 КК («Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою»), ч. 4 ст. 368³ КК («Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми»), ч. 4 ст. 368⁴ КК («Підкуп особи, яка надає публічні послуги»)¹. Йдеться про прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди відповідно працівником або іншою особою, яка працює на користь підприємства, установи чи організації і не є службовою особою (ст. 354 КК), службовою особою, визначеною у примітці до ст. 364 КК (ст. 368 КК), службовою особою юридичної особи приватного права (ст. 368³ КК) або особою,

¹ Вимагання неправомірної вигоди у складі зловживання впливом (ч. 3 ст. 369² КК) має особливості, що не дозволяють розглядати його разом із зазначеними видами вимагання. Див.: Киричко В. М. Кримінальна відповідальність за корупцію / В. М. Киричко. – Х. : Право, 2013. – С. 254–261.

яка надає публічні послуги (ст. 368⁴ КК), поєднаних із вимаганням неправомірної вигоди.

Питання про кримінально-правову оцінку дій особи, яка пропонувала, обіцяла або надала неправомірну вигоду вищезазначеним особам внаслідок вимагання такої вигоди, в науковій літературі розглядалося фрагментарно при дослідженні питань про злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, зокрема, в роботах П. П. Андрушка, О. Ф. Бантишева, Ю. В. Гродецького, О. О. Дудорова, М. І. Мельника, Д. Г. Михайленка, Я. В. Ризак, А. В. Савченка, Т. І. Слуцької, О. В. Кришевич, В. І. Тютюгіна, М. І. Хавронюка, Ф. В. Шиманського, О. М. Юрченка та ін. Характеризуючи в цілому стан розробленості цього питання, насамперед слід констатувати, що визначальним у кримінально-правовій оцінці зазначених дій у роботах різних авторів є те, що такі дії підпадають під відповідну статтю КК, а це, на їх погляд, означає, що законодавцем вони визнані суспільно небезпечними і злочинними, тому така особа не може визнаватися потерпілим і претендувати на повернення їй предмета злочину. Всупереч цій позиції нами вже опубліковані доводи про те, що такі дії не є суспільно небезпечними і злочинними. Однак це питання залишається актуальним, а у зв'язку з останніми законодавчими змінами, внесеними до зазначених статей КК, його актуальність значно підвищилась. Йдеться про зміни спеціальних законодавчих приписів щодо звільнення особи, яка запропонувала, пообіцяла або надала неправомірну вигоду (раніше – хабара). Ці приписи в КК 2001 р. неодноразово змінювалися.

Зокрема, з 1 вересня 2001 р. вимагання неправомірної вигоди визнавалося самостійною й достатньою підставою для звільнення особи, яка внаслідок цього дала хабар (ч. 6 ст. 369 КК). У нових редакціях ч. 6 ст. 369 КК, викладених згідно із законами України від 11 червня 2009 р. № 1508-VI, 7 квітня 2011 р. № 3207-VI та 13 квітня 2012 р. № 4652-VI, ці приписи також поширювалися на осіб, які пропонували хабар, а в статтях 368³ та 368⁴ КК,

які набрали чинності з 1 липня 2011 р., – на осіб, які внаслідок вимагання пропонували, надали або передали неправомірну вигоду.

Законом України від 18 квітня 2013 р. № 221-VII законодавець включив додатково до вимагання в якості обов'язкової умови звільнення від кримінальної відповідальності добровільну заяву особи про те, що сталося. Така заява повинна бути переданою особою до повідомлення їй про підозру в учиненні нею злочину органу, службова особа якого згідно із законом має право повідомляти про підозру. Такі приписи поширювалися: 1) за ч. 6 ст. 369 КК – на осіб, які внаслідок вимагання пропонували, обіцяли або надали неправомірну вигоду; 2) за частинами 5 статей 368³ та 368⁴ КК – спочатку на осіб, які внаслідок вимагання пропонували або надали неправомірну вигоду, а з набранням чинності Закону України від 13 травня 2014 р. № 1261-VII – також на осіб, які внаслідок вимагання обіцяли неправомірну вигоду.

П'ятого березня 2015 р. набрав чинності Закон України від 12 лютого 2015 р. № 198-VIII, згідно з яким до ч. 5 ст. 354 КК були включені уніфіковані приписи стосовно статей 354, 368³, 368⁴, 369 і 369² КК. У них взагалі не згадується вимагання неправомірної вигоди, а йдеться про звільнення від кримінальної відповідальності будь-якої особи, яка запропонувала, пообіцяла або надала неправомірну вигоду. Таке звільнення є можливим за сукупності двох умов: 1) особа до отримання з інших джерел інформації про цей злочин органом, службова особа якого згідно із законом наділена правом повідомляти про підозру, добровільно заявила про те, що сталося, такому органу; 2) особа активно сприяла розкриттю злочину особи, яка одержала неправомірну вигоду або прийняла її пропозицію чи обіцянку. Зазначене звільнення не застосовується у разі, якщо пропозиція, обіцянка чи надання неправомірної вигоди були вчинені щодо осіб, визначених у ч. 4 ст. 18 КК.

Із викладеного випливає, що законодавець визнає дії осіб, які внаслідок вимагання пропонували, надали або передали неправомірну вигоду, злочинними. Причому якщо спочатку їх звільнення від кримінальної відповідальності

ті визнавалось обов'язковим для всіх випадків наявності вимагання неправомірної вигоди (хабара), то згодом воно поставлено в залежність від добровільної заяви таких осіб про те, що сталося, а тепер ще й від активного сприяння ними розкриттю злочину. Із чинних приписів випливає, що відсутність хоча б однієї із цих умов означає відсутність наведених у ч. 5 ст. 354 КК підстави для звільнення зазначених осіб від кримінальної відповідальності.

Як уявляється, таке законодавче рішення є *грубою помилкою законодавця*, що може спричинити негативні наслідки на практиці у вигляді порушення прав осіб, які внаслідок вимагання пропонували, обіцяли або надали неправомірну вигоду. Адже дії таких осіб *не є суспільно небезпечними*, оскільки не спрямовані на заподіяння шкоди охоронюваним законом об'єктам, і *правомірними*, оскільки спрямовані виключно на захист своїх прав та законних інтересів шляхом позбавлення себе коштів, майна тощо, без посягання на права, свободи та законні інтереси інших громадян, державні чи громадські інтереси, а також інтереси юридичних осіб. Отже, такі особи повинні визнаватися такими, що не підлягають кримінальній відповідальності і можуть визнаватися потерпілими. Детальне обґрунтування такого висновку було викладено нами у попередніх публікаціях², однак зміст подальших законодавчих змін, як і зміст наукових публікацій із цієї проблематики, дають підстави стверджувати, що в даному випадку йдеться про унікальний випадок. Його унікальність полягає в тому, що додатковий аналіз причин зазначеної помилки виявляє як недоліки в механізмі законотворчості, так і деякі теоретичні положення, правильне осмислення яких є важливим як для виправлення зазначеної помилки, так і вдосконалення загальних приписів КК системного характеру.

² Див.: Киричко В. М. Кримінальна відповідальність за корупцію. – С. 154–175; Киричко В. М. Вимагання неправомірної вигоди як обставина, що виключає кримінальну відповідальність особи, яка пропонувала, обіцяла чи надала неправомірну вигоду / В. М. Киричко // Актуальні проблеми кримінальної відповідальності : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 10–11 жовтня 2013 р. / редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. – Х. : Право, 2013. – С. 515–518.

Недоліки в механізмі законотворчості, що призвели до зазначеної помилки, полягають в тому, що при прийнятті Закону України від 18 квітня 2013 р. № 221-VII був повністю проігнорований висновок Головного науково-експертного управління Верховної Ради України, в якому рекомендувалося цей законопроект відхилити. Більше того, був прийнятий такий зміст норм про звільнення від кримінальної відповідальності (ч. 6 ст. 369, ч. 5 ст. 368³ та ч. 5 ст. 368⁴ КК), що не впливає з аргументації авторів законопроекту. Зокрема, як видно з пояснювальної записки до законопроекту, підготовленої групою народних депутатів (ініціаторами законопроекту), поєднання двох самостійних підстав в одну підставу для звільнення від кримінальної відповідальності аргументувалося спрямованістю цих змін на усунення ризику зловживання інститутом дієвого каяття. Однак ці аргументи, по суті, стосуються лише такої самостійної на той час підстави для звільнення особи від кримінальної відповідальності, як добровільна заява особи про те, що сталося. Відповідно й зміни, що пов'язані із зазначеною аргументацією, могли відбиватися лише в змінах положень, що стосуються цієї підстави, зокрема, в уточненні умов такого звільнення або виключенні зазначеної підстави як такої. Звільнення від кримінальної відповідальності за наявності вимагання неправомірної вигоди не було пов'язано з будь-якою поведінкою особи після вимагання, що повністю виключало б постановку питання про зловживання з боку цієї особи інститутом дієвого каяття. Таким чином були прийняті зазначені зміни до КК, що взагалі не мають наукового обґрунтування. Під час прийняття Закону України від 12 лютого 2015 р. № 198-VIII це помилкове рішення не було виправлено, а відтворено у приписах ч. 5 ст. 354 КК із погіршенням його змісту для осіб, які пропонували, надали або передали неправомірну вигоду внаслідок вимагання.

У науці кримінального права погляди щодо кримінально-правової оцінки дій осіб, які пропонували, надали або передали неправомірну вигоду внаслідок вимагання, сформувалися ще тоді, коли вимагання хабара визнавалося

самостійною підставою для звільнення особи від кримінальної відповідальності, а потім вони були поширені й на ситуації із вимаганням неправомірної вигоди. Критично аналізуючи ці погляди в цілому, звернемо увагу на ті законодавчі приписи, наявність яких або неточне осмислення яких зумовлювали висновок про визнання дій осіб, які пропонували, обіцяли або надали неправомірну вигоду внаслідок вимагання у них такої вигоди, суспільно небезпечними і злочинними.

По-перше, це стосується вищезазначених науково не обґрунтованих законодавчих приписів щодо звільнення особи від кримінальної відповідальності, що поширюються й на осіб, які пропонували, надали або передали неправомірну вигоду внаслідок вимагання. Наявність такого змісту приписів проковує до прямого висновку про те, що йдеться про осіб, які вчинили злочин. У цьому зв'язку слід також зазначити, що навіть попереднє рішення законодавця, згідно з яким вимагання неправомірної вигоди визнавалося самостійною підставою для звільнення особи від кримінальної відповідальності, містило помилкове формулювання – «звільняється від кримінальної відповідальності». Адже звільнення від кримінальної відповідальності за своєю юридичною природою характеризується тим, що особа, яка вчинила злочин, підлягає кримінальній відповідальності, однак звільняється чи може бути звільнена за певних умов, що стосуються періоду після вчинення злочину і відбиваються в певній поведінці винного (дійове каяття, примирення з потерпілим тощо) чи в настанні певної події після вчинення злочину (зміна обстановки, вплив строків давності тощо). Очевидно, що вимагання неправомірної вигоди стосується події злочину, а не періоду після злочину, і за наявності вимагання взагалі за жодних умов не можна притягнути особу до кримінальної відповідальності. Тобто в КК стосовно вимагання неправомірної вигоди потрібно було зазначити не про звільнення від кримінальної відповідальності, а про те, що за наявності такого вимагання особа, яка внаслідок цього пропонувала, надала або передала неправомірну вигоду, *не підлягає* кримінальній відповідальності.

По-друге, кримінально-правова оцінка багатьох науковців базується на тому, що дії особи, яка пропонувала, обіцяла або надала неправомірну вигоду внаслідок вимагання, за зовнішніми ознаками підпадають під визначення пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди (ч. 1 ст. 354, ч. 1 ст. 368³, ч. 1 ст. 368⁴, ч. 1 ст. 369 КК). Виходячи із цього, дії особи, яка внаслідок вимагання пропонувала, обіцяла або надала неправомірну вигоду, вони розглядають з використанням приписів ч. 2 ст. 40 КК і доходять висновку про вчинення злочинних дій внаслідок психічного примусу, що не виключає злочинність діяння, тому що відсутні ознаки крайньої необхідності. Як ілюстрацію саме такої позиції можна навести доводи О. О. Дудорова і Я. В. Ризак, які є контраргументами викладеної нами раніше позиції із розглядуваного питання. Зокрема, ці автори стосовно ст. 368³ КК зазначають, що «згідно з ч. 2 ст. 40 КК України психічний примус, тобто вплив на свідомість людини з метою змусити її вчинити злочин (у нашому випадку – запропонувати, пообіцяти або надати неправомірну вигоду) за допомогою погрози, виключає кримінальну відповідальність за заподіяння шкоди правоохоронюваним інтересам, лише якщо особа, яка зазнала такого впливу, перебувала у стані крайньої необхідності. У ситуаціях, що не охоплюються поняттям крайньої необхідності, психічний примус як чинник, що повністю волю людини не паралізує і лише ускладнює вибір того чи іншого варіанту поведінки, враховується як обставина, що пом'якшує покарання (п. 6 ч. 1 ст. 66 КК України). Саме така ситуація, на наше переконання, має місце у випадку вимагання неправомірної вигоди службовою особою юридичної особи приватного права, а тому визнавати особу, якій адресоване вимагання, потерпілим у кримінально-правовому розумінні цього поняття достатніх підстав немає»³.

Як у цьому прикладі, так і при подібному розгляді цього питання іншими авторами, без уваги безпідставно залишається положення, що має ви-

³ Дудоров О. О. Проблемні питання вимагання неправомірної вигоди при вчиненні підкупу службової особи юридичної особи приватного права / О. О. Дудоров, Я. В. Ризак // Вісн. кримінального судочинства. – 2015. – № 1. – С. 188–189.

рішальне значення стосовно кримінально-правової оцінки дій особи, яка внаслідок вимагання пропонувала, обіцяла або надала неправомірну вигоду. Зокрема, йдеться про те, що статті 40 («Фізичний або психічний примус») і 39 («Крайня необхідність») КК стосуються оцінки дій особи, яка заподіяла шкоду правоохоронюваним інтересам, про що буквально зазначено в цих статтях. Саме цієї ознаки немає в діях особи, яка пропонувала, обіцяла або надала неправомірну вигоду внаслідок вимагання у неї такої вигоди. Такий висновок нами зроблений при теоретичному аналізі корупційних злочинів з акцентом на виявлення тих критеріїв, що визначають їх характер та ступінь суспільної небезпечності⁴.

Зокрема, такий аналіз показав, що дії особи, яка пропонувала, обіцяла або надала неправомірну вигоду внаслідок вимагання у неї такої вигоди, не є підкупом інших осіб і мають якісно інший правовий характер. При підкупі особа пропонує, обіцяє або надає неправомірну вигоду за вчинення або невчинення зазначеними у статтях 354, 368, 368³, 368⁴ КК спеціальними суб'єктами діяння, що саме по собі є незаконним. Такий підкуп підпадає під визначення корупції, наведене у ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII, в якій характеризується як діяння, вчинюване з метою схилити особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних із ними можливостей. Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди внаслідок вимагання вчиняються особою, по-перше, вимушено під впливом погрози заподіяння шкоди її правам або законним інтересам; по-друге, за вчинення або невчинення зазначеними у статтях 354, 368, 368³, 368⁴ КК спеціальними суб'єктами діяння, що саме по собі є правомірним. Такі дії не підпадають під законодавче визначення корупції і, більше того, вони взагалі не містять в собі ознак посягання на

⁴ Див. Киричко В. М. Кримінальна відповідальність за корупцію. – С. 12–29; 154–166; Киричко В. М. Характер суспільної небезпечності корупційних злочинів та його значення для відмежування таких злочинів від суміжних адміністративних правопорушень / В. М. Киричко // Наука кримінального права в системі міждисциплінарних зв'язків : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 9–10 жовтня 2014 р. / редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. – Х. : Право, 2014. – С. 273–278.

правоохоронювані інтереси. Наприклад, відсутні ознаки посягання на правоохоронювані інтереси в діях особи, яка надала всі необхідні документи для одержання ліцензії на зайняття певним видом господарської діяльності, мала всі законні підстави для її отримання, а потім внаслідок погрози з боку службової особи не видати ліцензію, якщо не буде надана неправомірною вигодою у вигляді певної суми грошей, вимушено надала таку вигоду й отримала на законних підставах ліцензію. Дії особи в цій і подібних ситуаціях спрямовані виключно на захист своїх прав чи законних інтересів і жодним чином не пов'язані з посяганням на права, свободи та законні інтереси інших громадян, державні чи громадські інтереси, а також інтереси юридичних осіб. Тому така особа може бути відповідно до ст. 55 КПК України визнаватися потерпілою від злочину, оскільки їй внаслідок вимагання у неї неправомірної вигоди заподіяна матеріальна шкода.

У зв'язку з викладеним постає запитання загального характеру: чому висновок про відсутність суспільної небезпечності в діях особи, яка пропонувала, обіцяла або надала неправомірну вигоду внаслідок вимагання у неї такої вигоди, не був зроблений раніше. Адже йдеться про законодавчу конструкцію, яка була ще в КК УРСР 1960 р. Як уявляється, це можна пояснити, по-перше, недостатньою увагою при теоретичному розгляді цих питань до тих критеріїв, що визначають суспільну небезпечність діянь; по-друге, при теоретичному аналізі законодавчих приписів над дослідниками домінувала теза про те, що оскільки діяння зазначених осіб підпадають під статтю КК, то вони є суспільно небезпечними. Підтвердженням останньої тези є те, що відсутність точних загальних висновків щодо правової оцінки дій особи, яка пропонувала, обіцяла або надала неправомірну вигоду внаслідок вимагання, поєднувалося з правильним аналізом самого характеру вимагання, яке як в законі, так і в теорії, пов'язується з погрозою правам чи законним інтересам тієї особи, в якій вимагають неправомірну вигоду. Правильне розуміння вимагання згодом знайшло підтвердження і в судовій практиці. Так, у постанові Судової палати

у кримінальних справах Верховного Суду України від 4 жовтня 2012 р., зокрема, зазначено, що при вимаганні хабара «винна особа з метою одержання хабара погрожує вчиненням або не вчиненням дій, які можуть завдати шкоди правам чи законним інтересам того, хто дає хабар, або створює такі умови, за яких особа не повинна була, а вимушена дати хабар із метою запобігання шкідливим наслідкам чи законним інтересам. Тобто законність прав та інтересів, які *хабародавець захищає шляхом дачі хабара*, має бути однією з основних і обов'язкових ознак вимагання. На відміну від цього, у разі, якщо хабародавець зацікавлений у незаконній, неправомірній поведінці службової особи, прагне обійти закон, домогтися своїх незаконних інтересів тощо, то вимагання хабара виключається»⁵.

У теорії кримінального права і в самому КК визнається можливість невідповідності між законодавчою оцінкою діяння певного виду як суспільно небезпечного й оцінкою конкретного діяння слідчим та судом. Відповідно до ч. 2 ст. 11 КК не є злочином дія або бездіяльність, яка хоча формально і містить ознаки будь-якого діяння, передбаченого цим Кодексом, але через малозначність не становить суспільної небезпеки, тобто не заподіяла і не могла заподіяти істотної шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі». Із цих приписів видно, що суспільна небезпечність законодавцем пов'язується із заподіянням не будь-якої шкоди, а лише істотної шкоди об'єкту. Виходячи із цього, те діяння, що формально містить ознаки діяння, передбаченого КК, однак у конкретному випадку заподіяло шкоду, яка не є істотною, визнається малозначним. Як наслідок, таке діяння не є злочином, тому що в ньому відсутня одна з його обов'язкових ознак – суспільна небезпечність.

Дії особи, яка пропонувала, обіцяла або надала неправомірну вигоду внаслідок вимагання, формально містять ознаки діяння, передбаченого цим

⁵ Постанова Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України // Вісн. Верхов. Суду України. – 2012. – № 12. – С. 23.

Кодексом, однак, на відміну від малозначних діянь у вищевикладеному розумінні, вони взагалі не заподіюють шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі. Їх правова природа визначається їх спрямованістю на захист своїх прав чи законних інтересів без посягання на права, свободи та законні інтереси інших громадян, державні чи громадські інтереси, а також інтереси юридичних осіб. Тобто йдеться про *правомірні дії*.

Із викладеного випливає, що ч. 2 ст. 11 КК потребує свого вдосконалення таким чином, щоб вона поширювалась і на випадки, коли дія або бездіяльність формально містить ознаки діяння, передбаченого КК, однак не є суспільно небезпечними, тому що взагалі не заподіюють шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі (є правомірними). Зрозуміло, що і зараз відсутність суспільної небезпечності в конкретному діянні, в тому числі в діях особи, яка пропонувала, обіцяла або надала неправомірну вигоду внаслідок вимагання в неї такої вигоди, означає відсутність однієї з обов'язкових ознак злочину, передбачених ч. 1 ст. 11 КК, а, значить, і відсутність злочину в цілому. Однак довгий шлях до визнання дій особи, яка пропонувала, обіцяла або надала неправомірну вигоду внаслідок вимагання, такими, що не є суспільно небезпечними, а є правомірними, вказує на необхідність внесення відповідних змін до ч. 2 ст. 11 КК, які будуть в системі КК запобіжником від помилкових або свавільних рішень законодавця. Із цією метою ч. 2 ст. 11 КК пропоную викласти в такій редакції: *«Не є злочином дія або бездіяльність, яка хоча формально і містить ознаки будь-якого діяння, передбаченого цим Кодексом, але не становить суспільної небезпеки, тобто не заподіяла і не могла заподіяти істотної шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі тому, що є малозначною або правомірною»*.

Для відображення правильної кримінально-правової оцінки дій особи, яка пропонувала, обіцяла або надала неправомірну вигоду внаслідок вимагання в неї такої вигоди, пропонуємо доповнити п. 5 примітки до ст. 354 КК, в якому визначено вимагання стосовно статей 354, 368, 368³ і 368⁴ КК, таким

реченням: «Не підлягає кримінальній відповідальності особа, яка пропонувала, обіцяла або надала неправомірну вигоду внаслідок вимагання у неї такої вигоди за вчинення в її інтересах чи в інтересах третьої особи правомірного діяння».

Зроблені в цій статті авторські висновки і пропозиції повинні бути реалізовані на практиці, оскільки вони спрямовані на приведення змісту КК у відповідність із принципом верховенства права, закріпленим у ст. 8 Конституції України. Наукові дослідження в цьому напрямку є актуальними і перспективними.

Киричко В. Н. Об отсутствии общественной опасности в действиях лица, которое предлагало, обещало или предоставило неправомерную выгоду вследствие вымогательства у него такой выгоды, и необходимости внесения изменений в ч. 2 ст. 11 и п. 5 примечания к ст. 354 УК Украины

В статье обосновывается вывод об отсутствии общественной опасности в действиях лица, которое предлагало, обещало или предоставило неправомерную выгоду вследствие вымогательства у него такой выгоды, и необходимости внесения изменений в ч. 2 ст. 11 и п. 5 примечания к ст. 354 УК Украины.

Ключевые слова: коррупция, вымогательство неправомерной выгоды, общественная опасность деяния.

Kirichko V. N. The absence of social danger of the actions of a person who proposed, promised or gave an illegal benefit because of threat, and the need for changes to paragraph 2 of Article 11 and paragraph 5 of the note to Article 354 of the Criminal Code of Ukraine

The article discusses the absence of social danger of the actions of a person who proposed, promised or gave an illegal benefit because of threat, and the need for changes to paragraph 2 of Article 11 and paragraph 5 of the note to Article 354 of the Criminal Code of Ukraine.

Key words: corruption, illegal benefit, social danger of the actions.